

Становище

на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен “доктор”

Автор на дисертационния труд: Енрике Карлош Дореш, докторант към Катедра “Западни езици”, ФКНФ, СУ “Св. Климент Охридски” по професионално направление 2.1. „Филология“, научна специалност “Прагматика на текста“.

Тема на дисертацията: Conceptual Metaphors and Pragmatic Context in Political Speeches (in Spanish and Portuguese)

Рецензент: проф. дфн Дияна Янкова, департамент “Чужди езици и култури”, Нов български университет, София

Биографична справка: Енрике Дореш има степен по политически науки и международни отношения, придобита в университета Порто, Португалия през 2006 г., диплома за социални и политически науки от университета Витовт Великии, Каунас, Литва и магистърска степен “Семиотика, език и реклама” през 2018 г. от СУ „Свети Климент Охридски“. През 2020 г. е приет за докторант в област Лингвистика: Прагматичен анализ на политическия дискурс, с научен ръководител проф. Милена Попова.

Публикации по темата: Докторантът представя 5 статии по темата, като 4 от тях са публикувани в сборници. „The Reinvention of Rhetoric and its Fundamental Role in Political Discourse Analysis“ е публикувана в електронно научно списание и разглежда еволюцията на реториката, изследвайки различните начини, по които тя е дефинирана и използвана. Във фокус са и връзките между реториката и други дисциплини като лингвистиката и прагматиката, и ролята ѝ в съвременния анализ на политическия дискурс. Някои от другите статии са насочени към когнитивни и прагматични аспекти на значението в политическите речи на испанския премиер Адолфо Суарес и на португалските премиери Педру Пасуш Коелю и Антониу Коца, както и на други премиери, към изследване на концептуални метафори, и към семиотично изследване по Фуко, Мец и Бетелхайм, което е на базата на магистърската теза на докторанта.

Авторефератът отразява вярно структурата и съдържанието на дисертационния труд и включва подробна справка за приносите на работата, макар и не обособени в отделен раздел.

Актуалност на дисертационния труд: Дисертационният труд на Енрике Карлош Дореш е с обем от 326 стр., четири глави, заключение и списък с ползвана литература. Като втора част на дисертацията са представени 23 приложения – общо 370 страници – което е корпусът на изследването. Работата е посветена на анализа на встъпителните речи на португалските министър-председатели от съществуването на конституционно правителство в Португалия от 1974 г. насам и на испански премиери от съществуването на конституционно правителство в Испания след 1978 г. Акцентът е върху изследване на концептуалните метафори в политическия дискурс с опора в теорията на смисъла на Джордж Лейкъф. Проверяват се различни методологии, като процедурата за идентификация на метафорите на Стийн и корпусния подход към критичния метафоричен анализ на Джонатан Чартерис-Блек.

Темата на дисертацията представлява актуален проблем в изследванията на концептуалната метафора, особено в диахронното сравнение между испански и португалски политически речи. Функцията на този тип дискурс е да влияе, да убеждава, да създава общественото възприятие и може да бъде изучаван от перспективата на различни науки. Метафорите са в основата на този тип комуникация, и обстойното изследване на функциите, ролята и стратегическия потенциал на концептуалните метафори ще доведе до по-добро разбиране на формирането и структурата на политическите речи. В този процес ролята на прагматиката и контекста са от особено значение за функционирането на този тип текстове и именно това се отчита от докторанта в неговото изследване.

Следователно, изборът на тема е определен от актуалността на разглежданата проблематика в теоретичен и практически аспект, както и от липсата на подобно задълбочено изследване на португалския и испанския политически дискурс от перспективата на теорията за концептуалните метафори и прагматиката.

Запознатост с анализирания научен проблем и преглед на литературата: Дисертационният труд на Енрике Карлош Дореш не само представлява задълбочено

изследване на научната проблематика, но е написан ясно, интересно, убедително и четивно. Текстът е на английски език и демонстрира отлично владение на академичния дискурс. Предложеният анализ на литературата е изчерпателен и несъмнено показва, че той е добре запознат с изследваната материя. Докторантът прави преглед на голяма по спектър научна литература и демонстрира добро познаване на проблема. На места липсва критичния анализ на дисертанта, липсва отношението му към една или друга школа или теория, както и връзката с изследваната материя.

Съответствие между цели и задачи и избраната методика на изследване: Целта на дисертацията е да се изследва ролята на концептуалните метафори в политическите речи във функцията на последните да убеждават, манипулират, формират общественото мислене на фона на контекста, в който се изграждат комуникативните стратегии. Някои от изследователските въпроси, на които се търси отговори са изборът и видът на концептуалните метафори в изследваните речи, разликите и приликите между метафорите в португалските и испанските текстове, диахронните промени в изследвания период, влиянието на контекста в осмислянето на използваните метафори. За постигане на целите Енрике Дореш сполучливо прилага комплексен хибриден подход, съставен от качествени и количествени анализи. Когнитивните и прагматичните методи на изследване са качествени, но се съчетават с прилагането на количествени инструменти под формата на компютърната програма конкордансер AntConc 4.2.0. Корпусът на изследването е съставен от 23 встъпителни политически речи, от които 10 на португалски и 13 на испански премиери след установяването на конституционна държава в двете страни. Макар, че е доста скромно описан и обемът не се споменава изрично, корпусът е общо 370 страници.

Убедено може да се каже, че поставените цели и задачи са правилно формулирани и напълно постигнати в резултат от използваната методика за изследване.

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд: Представената дисертация съдържа както научни, така и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в изследването на употребата в политическите речи на концептуалните метафори. В резултат на изследването Енрике Карош Дореш достига до редица съществени изводи и формулира няколко основни приноса, които могат да бъдат открити в две направления:

1. Приноси към теорията на езика: представяне на първо по рода си съпоставително изследване на концептуални метафори в политически речи на испански и португалски език; използване на комплексен, интегриран изследователски подход; изработване на аналитичен модел за изследване на метафорите в политическия дискурс на основата на теорията на смисъла на Джордж Лейкъф.

2. Приноси към теорията, практиката и обучението: Изследването позволява достигането на заключения и изводи, които непосредствено могат да се внедрят в обучението на студентите в лекции по специализиран превод, анализ на дискурса, прагматика, и др. Резултатите допринасят за изработване на методика за оптимизиране на процеса на преподаване на специализиран език за студенти от специалности право, международни отношения и др. сродни дисциплини, както и за обучението на преводачи във филологическите специалности.

Също са включени и насоки за бъдещи разработки, които могат да бъдат продължение на изследваната от Енрике Дореш тема. Създадените два корпуса от встъпителни политически речи могат да се използват за бъдещи изследвания от разнопосочен характер.

Препоръки и критични бележки: Бих препоръчала на докторанта при следващи изследвания да помисли за изграждането на по-добра структура на научното изследване, което би допринесло до по-лесното ориентиране в текста. Например, корпусът се излага едва на стр. 85 и то съвсем бегло – не се описва обема, нито пък изрично периода на речите, макар, че годините са дадени в приложенията, но трябва всяка реч да се гледа поотделно. Изследователските въпроси също намираме едва на стр. 86.

Ако докторантът реши да продължи изследванията си в тази област бих препоръчала да насочи вниманието си към съпоставителен анализ на концептуалните метафори в политически речи на българския език. Ще бъде полезно да се установи какви са приликите и разликите и дали те са повече езиково или културно обосновани.

Заключение: Всички критични бележки и препоръки имат за цел да допринесат за оформянето на по-добър текст и анализ и в никакъв случай не омаловажават безспорно огромния труд на докторанта при обработката на изследвания материал и на постигнатите резултати. Дисертацията отговаря на всички изисквания за научен труд и със своите приноси моменти представлява сериозен, широкообхватен, теоретично и практически значим труд, който отговаря напълно на изискванията на чл. 27 от ППЗРАСРБ. Убедено давам своята **положителна оценка** за дисертационния труд на Енрике Карлош Дореш и препоръчвам да му бъде присъдена образователната и научна степен “доктор”.

23.03.2024 г.

проф. дфн Дияна Янкова